

Marian Horvat

Ioan-Aurel Pop (coordonator), Mihai Dăncuș, Adinel Ciprian Dincă, Andreea Mârza, *Diplome maramureșene din secolele XVI-XVIII, provenite din colecția lui Ioan Mihalyi de Apșa, Cluj-Napoca, Centrul de Studii Transilvane, 2012, 448 p.:*

Corpusul de documente editat sub coordonarea istoricului Ioan-Aurel Pop cuprinde informații prețioase despre aspectele social-economice ale nobilimii românești maramureșene, despre privilegiile, scutiile, felurile drepturi de care se bucura elita locală, despre diversele acțiuni juridice în care aceasta a fost implicată, despre danii, zalogiri, moșteniri, etc. Prin varietatea acțiunilor juridice detaliate în documente, putem reconstitui unele fragmente semnificative din viața comunităților maramureșene în epoca tranziției spre modernitate.

Volumul de față reprezintă o completare și o continuare a corpusului editat în 2009, *Diplome maramureșene din secolele XIV-XV*, în special prin evidențierea evoluției ulterioare a elitei locale maramureșene și a condițiilor politice, sociale și economice în care aceasta a trăit.

Pe lângă cele 366 de documente din secolele XIV-XV publicate de Ioan Mihalyi de Apșa, s-au păstrat în colecția personală a acestuia încă 346 de documente privind secolele XVI-XVIII. Acestea din urmă s-au transmis în majoritate sub formă de rezumate în limba latină și abia o parte sub forma unor copii integrale. Forma în care se află regestele și copiile au îngreunat mult munca editorilor, care de multe ori au trebuit să descifreze însemnări greu lizibile și adesea superficiale.

„Introducerea” este semnată de academicianul Ioan-Aurel Pop și conține informații biografice despre Ioan Mihalyi de Apșa, o schiță istorică a Maramureșului și a evoluției elitei locale, detalii despre condițiile grele de editare a documentelor și câteva repere asupra informațiilor oferite de corpusul de față. Într-o „Notă explicativă asupra conținutului volumului” găsim o serie de precizări despre metoda folosită în editarea tomului, sistemul de transcriere și traducere și condițiile specifice publicării unui astfel de corpus.

Volumul cuprinde 346 de documente din secolele XVI-XVIII, dar și câteva din secolele XIV-XV. Acestea reprezintă o sursă importantă pentru cunoașterea diverselor aspecte social-economice ale comitatului Maramureș, în special despre

"Ioan-Aurel Pop (coordonator), Mihai Dăncuș, Adinel Ciprian Dincă, Andreea Mârza, *Diplome maramureșene din secolele XVI-XVIII, provenite din colecția lui Ioan Mihalyi de Apșa*, Cluj-Napoca, Centrul de Studii Transilvane, 2012, 448 p.", *Astra Salvensis*, III, 6, p. 207-208

caracteristicile și evoluția nobilimii locale. Găsim detalii despre actele juridice în care a fost implicată elita maramureșeană, daniile primite de la regii Ungariei și principii Transilvaniei, dar și informații generale despre relațiile cu autoritățile centrale. În plus, sunt reliefate o serie de caracteristici ale puterii funciare a nobilimii, despre acțiunile militare la care aceasta a luat parte, activitatea clerului local, a vicecomișilor, a juzilor nobiliari, etc. Conflictele locale între nobili reprezintă o altă fațetă a realităților reflectate de documente, în contextul ambițiilor și lăcomiei elitei locale.

Într-o istoriografie în care editarea izvoarelor latine medievale nu ocupă locul pe care îl merită în ansamblul cercetării științifice, volumul de față reprezintă un mare câștig și un pas important în cunoașterea unor detalii semnificative din viața Maramureșului medieval și modern. Realitățile surprinse de documente pot fi analizate din mai multe perspective, fie că este vorba de genealogia unor familii nobiliare, onomastica acestora, relațiile de putere apărute pe plan local, extinderea puterii funciare a unor familii, politica matrimonială, diversele tradiții locale, ocuparea funcțiilor din cadrul comitatului, raporturile cu puterea centrală etc. Dată fiind bogăția de informații oferite de acest corpus de documente, cercetărilor viitoare le rămâne misiunea de a evidenția caracteristicile locale ale unor comunități complexe, active și fidele păstrării vechilor tradiții românești.

Marian HORVAT